

Motion till riksdagen 2023/24:1883

av **Amanda Lind m.fl. (MP)**

Framtidens filmpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en audiovisuell utredning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten till en avgift på strömningstjänster att återinvestera i svensk film och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om biografernas förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompetensförsörjning och breddad rekrytering inom filmområdet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om produktionsincitament och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om filmstödens betydelse och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det filmkulturella arvet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är ett fantastiskt filmland, fullt av producenter, manusförfattare, regissörer, skådespelare och filmarbetare i alla yrkeskategorier av högsta klass. Under de senaste rödgröna regeringarna har flera steg tagits för att stärka svensk films förutsättningar, däribland övergången till en ny, statlig filmpolitik, de omfattande kris- och återstartsstöden under pandemin samt det efterlängtade införandet av produktionsincitament för film. Men omvärlden är stadd i snabb förändring och mer behöver göras för att svensk film ska stå stark i en tid med delvis nya förutsättningar.

Audiovisuell utredning

Miljöpartiet föreslog tidigare under 2023 att regeringen snarast bör tillsätta en ny filmpolitisk utredning. Sedan den nya filmpolitiken sattes 2017 har förutsättningarna för svensk film förändrats, såväl vad gäller produktion som distribution. Företag inom svensk film och tv befinner sig i skärningspunkten mellan kulturpolitik och näringslivspolitik. Många är beroende av offentligt stöd samtidigt som samfinansiering är vanligt. Man befinner sig på en internationell arena där länder konkurrerar om produktioner och kompetenser. Regionalt och lokalt har flera initiativ tagits för att skapa filmfonder eller på annat sätt stärka såväl filmproduktion som det filmpedagogiska arbetet. Idag har vi flera starka filmregioner i Sverige. Samtidigt har biopubliken minskat och besökarna ser i lägre utsträckning svensk film. Streamingtjänsterna tillgängliggör ett enormt utbud av både film och serier genom VOD, video on demand, vilket gör att finansieringsmodellen av svensk film nu har stora utmaningar. Pandemin, strömningstjänsternas explosionsartade utveckling samt nya beteendemönster för hur vi tar del av film är exempel som talar för att det nu är hög tid att dels utvärdera filmpolitiken, dels staka ut riktningen framåt.

Det var därför positivt att kulturministern nu har meddelat att hon ämnar tillsätta en filmpolitisk utredning. Miljöpartiet anser att en sådan utredning behöver kunna spänna över hela det audiovisuella fältet, och förordar ett sådant anslag i direktiven. Miljöpartiet menar även att det, liksom vid den förra filmpolitiska utredningen, bör tillsättas en parlamentarisk referensgrupp.

Utred en avgift för strömningstjänsterna som medfinansiering till svensk filmproduktion

En fråga vi också menar bör analyseras och övervägas i en sådan utredning är frågan om en avgift för medfinansiering av inhemsk produktion av film och tv-drama. 2018 beslutade EU om en lagstiftning för audiovisuella tjänster, som bland annat innehåller kvoter för strömningstjänster som Netflix för andelen europeiskt innehåll. Lagen möjliggör även för EU:s medlemsländer att införa krav på strömningstjänsterna att bidra till nationell film- och tv-produktion. Allt fler länder i Europa har infört eller kommer att införa en sådan avgift, exempelvis Frankrike, Danmark och Belgien. Länderna har lagt sig på olika nivåer för avgiften och exakt hur den är utformad, men gemensamt är att man ser det som rimligt att dessa tjänster – på samma sätt som inhemska aktörer via skattsedeln – är med och bidrar till svensk filmproduktion.

Tillskottet i svenskspråkig film- och tv-dramaproduktion från aktörer som t ex Netflix är viktigt – men vi vet inte hur affärsmodellerna ser ut framåt. Redan nu har flera aktörer backat i sin svenska produktion. Sverige är ett litet språkområde och vi behöver vidta åtgärder för att främja en stark inhemsk film- och produktionsmarknad och de berättelser som kommer från det svenska filmskapandet. Att utreda en avgift för strömningstjänsterna vore ett bra steg, och att i det arbetet följa hur införandet utvecklats i andra länder i Europa.

Biografernas förutsättningar måste ses över

Miljöpartiet anser att biografernas förutsättningar måste ses över. Att ta del av en film på en biograf ger en annan upplevelse än den hemma i tv-soffan eller via mobilen. Att dela stunden med andra, i ett rum skapat för film, förhöjer ofta upplevelsen. Därtill utgör biografen en del av den kulturella infrastrukturen och möjliggör möten och gemenskap i hela landet. Närhet till en lokal biograf förenklar för skolbio och är en förutsättning för lokala filmfestivaler och filmklubbsverksamhet.

När publiken sviker riskerar biografer att stänga ner. Nu visas positiva tecken på att publiken återvänt till salongerna efter pandemin, men läget är fortsatt skört. Därför måste den kommande utredningen ta biografernas förutsättningar på stort allvar.

Kompetensförsörjning och breddad rekrytering

Filmarbetares villkor har varit en högaktuell fråga i flera år. Dåliga arbetsvillkor tillsammans med en attraktiv bransch riskerar att människor utnyttjas på olika sätt. Filmbranschen har själv tagit många steg för att till exempel införa certifieringar och kompetensutveckling. Detta arbete är viktigt, inte minst för att alla ska kunna verka inom filmens värld. I detta sammanhang är det också viktigt att understryka vikten av ett fortsatt arbete för breddad rekrytering inom filmsektorn. En kommande utredning behöver beakta kompetensförsörjningsfrågorna och arbetet för breddad rekrytering. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Produktionsincitamenten bör utvecklas och stärkas

Att produktionsincitamenten nu finns på plats är viktigt för att jämna ut konkurrensförutsättningarna för svensk film gentemot andra länder i Europa.

Men redan nu finns skäl att reflektera över införandet och tillämpningen. Tillväxtverket fick stänga ner ansökningssystemet för produktionsincitamenten redan efter en dag på grund av den höga tillströmningen. Regeringen bör skyndsamt utvärdera lärdomarna och även se över hur mer resurser kan tillföras systemet.

Ett av syftena med produktionsincitamenten var att hela Sveriges filmmarknad skulle stärkas, det ser vi ännu inte. Så länge det inte tillförs mer medel i systemet är det kanske så att kriterierna behöver ses över, med lärdomar från resultaten av de genomförda stödgångarna.

Hela Sverige har att tjäna på att produktionsincitamenten för film utvecklas och att Sverige blir en gynnsam plats att spela in film på. Det ger ökade intäkter för turistbranschen och gynnar ekonomin och den kulturella näringen i regionerna, samtidigt som filmsektorn stärks i hela landet.

Filmstödens betydelse

Miljöpartiet vill också framhålla vikten av filmstöden. Pandemin medförde ökade kostnader i produktion och minskade intäkter. Publiken har ännu inte återvänt till biograferna i samma utsträckning som innan pandemin, även om vi ser en positiv utveckling. Återstartsutredningen konstaterar att filmproduktionskostnaderna har stigit i flera år samtidigt som snittbudgetarna för film inte ökat. Denna urholkning är skadlig

för svensk film och gör att produktioner riskerar att stanna av. Utöver produktionsincitamenten behövs en långsiktig förstärkning av stödet till hela det filmkulturella området. Beklagligt nog har regeringen valt att inte gå vidare med några av återstartsutredningens förslag för att stärka det fria kulturlivet, utöver stödet till konstnärer. Det beslutet bör omprövas i kommande budgetar.

Det filmiska kulturarvet måste bevaras

Svenska Filminstitutet förvaltar en samling bestående av ca 9 000 filmer. Ett arbete pågår med att digitalisera och därmed bevara och tillgängliggöra detta svenska filmarv, men det går långsamt. Under 2021 reproducerades t ex ca 50 filmer. Med den takten återstår det orimligt många år innan det samlade svenska filmarvet har hanterats. Inom ramen för ett större arbete med digitalisering och digitisering, i ljuset av vikten av att skydda kulturarvet i det nya säkerhetspolitiska läget, bör det filmiska kulturarvet uppmärksammas och Svenska Filminstitutet ges förutsättningar att påskynda sitt arbete. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Amanda Lind (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Elin Söderberg (MP)